

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Infrastrukturdepartementet

Yttrande över Energimarknadsinspektionens rapport med förslag för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till ändring i ellagen (1997:857) och förslag till ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

Förslaget anges innebära att balansansvar för el kan hanteras på två sätt. Dels gör regeländringen det möjligt att ha en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt, dels möjliggörs en modell där en aggregator tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan parter. Det föreslås också att Affärsverket svenska kraftnät får ett bemyndigande i lag att ta fram metoden för kompensationsmekanismen och ett uppdrag om hur modellerna ska införas på elmarknaderna.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att i varje ögonblick måste inmatning och utmatning av el till elnätet vara lika stora för att elsystemet ska vara i balans. Ansvaret för att det råder kortsiktig balans mellan produktion och förbrukning av el i hela elsystemet i landet har Affärsverket svenska kraftnät. Till sin hjälp att sköta balansen har Svenska kraftnät möjlighet att genomföra olika åtgärder, exempelvis upp- och nedreglera anläggningar i driftskedet. Det sker bland annat genom att Svenska kraftnät köper tjänster i driftstimmen på balansmarknaden där balansansvariga företag, ibland kallade balansansvariga parter, erbjuder sina tjänster. En elleverantör kan antingen själv ta det ansvaret eller anlita en balansansvarig part som ansvarar i dess ställe. I Sverige finns ungefär 130 elleverantörer och ett 30-tal balansansvariga parter. Det är alltså vanligt att elleverantören anlitar en balansansvarig part som ofta agerar ombud för flera olika elleverantörer

Det anges vidare att aggregatorer är aktörer som köper in volymer av outnyttjad effekt från elkunder. Det vill säga att ett hushåll eller företag går med på att tillfälligt minska sin elanvändning genom att till exempel viss elektrisk utrustning slås av. Aggregatorn säljer möjligheten att använda effekten på elbörsen, balansmarknaden eller till nätägaren. På så vis behövs inte ytterligare el produceras för att täcka ett tillfälligt högt effektbehov och aggregatorn kan bidra till ökad flexibilitet i elsystemet.

För att säkerställa att aggregatorer deltar på marknaden på ett effektivt sätt och på likvärdiga villkor som andra aktörer på elmarknaden har EU beslutat om vissa gemensamma regler för hur aggregatorer, och särskilt oberoende aggregatorer, ska kunna agera på elmarknaden. En oberoende aggregator är en marknadsaktör som deltar i aggregering och som inte är ansluten till kundens elleverantör. När en aggregator aktiverar en flexibel resurs kan aktiveringen ge upphov till en kostnad hos andra aktörer. Det är en följd av att kundens förbrukning i och med aktiveringen skiljer sig från det förbrukningsmönster som kunden har i normala fall, och som elleverantören eller den balansansvarige parten har planerat för.

Elleverantörens balansansvarige blir betalningsskyldig, i samband med den s.k. balansavräkningen, för den obalans som uppkommit genom att aggregatorn har aktiverat den flexibla resursen. I balansavräkningen jämförs inrapporterade mätvärden med balansansvarigas planer. Obalanser orsakas även av andra faktorer än aggregatorns aktivering, som exempelvis brister i den balansansvariges väderprognoser och antaganden om kundens förbrukning. Det anges vara viktigt att kunna klarlägga vilken del av obalansen som beror på aggregatorns aktivering. Vidare påverkas den balansansvarige inte alltid negativt av en aggregators aktivering. Om exempelvis en elleverantör har underskattat efterfrågan, som ligger till grund för den balansansvariges prognos, så kommer aggregatorns aktivering (nedstyrning) istället att minska obalanskostnaden för den balansansvarige. Med flera aktörer som kan påverka förbrukningsmönstret och ge upphov till obalanser anges det bli viktigt att det finns mekanismer som gör att alla aktörer tar ansvar för de kostnader som de orsakar i elsystemet och som aktören orsakar för andra aktörer. Detta anges också vara huvudprincipen i EU-lagstiftningen där artikel 17 d i elmarknadsdirektivet tydligt anger en skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet.

Därutöver anges att den nuvarande ordningen i Sverige är att en aggregator behöver teckna avtal med var och en av sina kunders elleverantörer eller balansansvariga om aggregatorn önskar delta i elmarknaderna och ta ekonomiskt ansvar för de obalanser som aggregeringen orsakar. Detta är möjligt genom ett frivilligt avtal med den aktör som är befintlig balansansvarig. Denna befintliga ordning anges vara förenligt med rätten (enligt EU-lagstiftning) för aggregatorer att vara oberoende från kundens elleverantör. Det anges inte heller vara förenligt med elmarknadsförordningens krav på att aggregatorn ska ha möjlighet att välja att antingen själv vara balansansvarig part eller genom avtal delegera balansansvaret till en balansansvarig part efter eget val. Det anges också vara tekniskt möjligt för en aggregator att aktivera en flexibel resurs, efter överenskommelse med kunden, utan att ta det ekonomiska ansvaret för de obalanser som i de flesta fall uppstår. Denna form av aggregering anges också förekomma i Sverige idag. Aggregering som genomförs utan ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar uppfyller inte elmarknadsdirektivets krav och är därför inte tillåten enligt det europeiska regelverket.

Det aktuella förslaget lämnas för att en kund ska kunna välja en aggregator utan godkännande från sin befintliga elleverantör eller någon annan marknadsaktör, samtidigt som aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser som aggregeringen orsakar när en flexibel resurs aktiveras. Förslaget ska också medföra att aggregatorn har rätt att välja att antingen själv vara balansansvarig part eller genom avtal delegera balansansvaret till en balansansvarig part efter eget val.

Det anges att målet är att de remitterade författningsförslagen ska uppfylla elmarknadsdirektivets krav på medlemsstaterna när det gäller oberoende aggregering. Regelverket bör även så långt som möjligt harmoniseras mellan de nordiska länderna.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges i konsekvensutredningen att om Sverige inte genomför elmarknadsdirektivet i nationell lagstiftning kan EU-kommissionen enligt EU-fördragen inleda ett överträdelseförfarande. Ärendet kan komma att avgöras i EU-domstolen, som kan utdöma böter. Om ingen åtgärd vidtas anges vidare att Sverige kommer att hamna på efterkälken i Norden. Danmark och Finland har initierat genomförandet av ett harmoniserat regelverk. EU-kommissionen anges ha uttryckt oro över att medlemsstaternas nationella regler kring oberoende aggregering riskerar att skapa regulatoriska hinder mellan medlemsstaterna och överväger därför att införa mer detaljerade regler om aggregering i nätkoderna, om bland annat metod för referensprofil, mätning, validering och verifiering. Förslagsställaren ser det inte som nödvändigt att kvantifiera de ekonomiska konsekvenserna av att Sverige inte vidtar någon åtgärd, eftersom EU lagstiftning ändå måste genomföras.

Förslagsställaren anger att en rad alternativ till hur genomförandet skulle kunna göras i svensk lag har utretts. Det anges finnas modeller för aggregering som förslagsställaren har bedömt inte är juridiskt tillräckliga för att uppfylla direktivets krav och som därför har valt bort. Redan idag anges aggregatorer kunna välja att ta sitt balansansvar genom olika typer av frivilliga avtal med en befintlig balansansvarig. Detta förhållande bygger på frivilliga bilaterala avtal mellan parterna, och avtalen kan se olika ut. På detta sätt kan aggregatorn ta ekonomiskt ansvar för de obalanser som aggregatorn orsakar. Däremot kan aggregatorn, enligt förslagsställarens bedömning, inte i dessa fall sägas agera oberoende av och utan godkännande från andra marknadsaktörer på det sätt som anges i direktivet. Aggregatorn har inte heller möjlighet att välja vilken balansansvarig den ska ingå avtal med, utan behöver ingå avtal med den som är balansansvarig i den punkt där aggregatorn avser aktivera en flexibel resurs. Förslagsställaren har därför inte gått vidare med en sådan modell. Däremot anges sådana modeller i och för sig vara en möjlighet för aggregering idag och förslagsställaren ser inga skäl att föreslå någon ändring för att begränsa den möjligheten.

Ett annat alternativ anges vara att aggregeringstjänsten tillhandahålls av en elleverantör, det vill säga att kundens aggregator är densamma som kundens elleverantör. Aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar, men är per definition inte oberoende från kundens elleverantör. Förslagsställaren har därför inte gått vidare med en sådan modell. Däremot är även sådana modeller en möjlighet för aggregering idag och förslagsställaren ser inga skäl att föreslå någon ändring för att begränsa detta.

Slutligen är det, som redan nämnts, tekniskt möjligt för en aggregator att, efter överenskommelse med kunden, aktivera en flexibel resurs utan att ta det ekonomiska ansvaret för de obalanser som i de flesta fall uppstår. Denna form av aggregering förekommer, som redan nämnts, idag. Aggregering som genomförs utan ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar uppfyller emellertid inte direktivets krav. Denna modell är därför inte tillåten enligt det europeiska regelverket och förslagsställaren har därför valt att inte gå vidare med en sådan lösning.

Genom det utredningsarbete förslagsställaren har gjort, som även skett i samarbete med de andra nordiska tillsynsmyndigheterna har det identifierats två möjliga sätt för en aggregator, att efter eget val, ta ekonomiskt ansvar för de obalanser som de orsakar i elsystemet, samtidigt som de är oberoende från andra aktörer på elmarknaden. Dessa beskrivs som alternativ 1 och alternativ 2. Alternativ 1 innebär att möjliggöra för flera balansansvariga i samma uttags-/inmatningspunkt. Alternativ 2 innebär att skapa en modell för ekonomisk kompensation mellan parter. Förslagsställaren förordar att båda dessa alternativ ska möjliggöras i det författningsförslag som lämnas.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns tillräckligt tydlig information om vilka effekter förslagsställaren anser uppstår om ingen reglering kommer till stånd. När det gäller alternativa lösningar gör Regelrådet följande bedömning. Det finns information om några i och för sig möjliga lösningar som förslagsställaren valt bort och det framgår varför dessa inte väljs. Regelrådet noterar också att förslagsställaren förordar att två sätt att uppfylla direktivets krav ska vara möjliga. Detta kan också på sätt och vis ses som ett beaktande av alternativa lösningar. Eftersom både alternativ 1 och alternativ 2 ingår i det som föreslås refererar inte Regelrådet det som sägs om för- och nackdelar med dessa lösningar i avsnittet om alternativa lösningar i detta yttrande utan i lämpliga avsnitt nedan. Beskrivningen av alternativa lösningar är, i sig, tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen anges att förordning (EU) 2017/2195 (balansförordningen) sätter ramarna för en gemensam och välfungerande europeisk balansmarknad. Transmissionsnätsföretagen ska säkerställa att elsystemet tillförs lika mycket el som förbrukas och för att göra det använder de reserver, balanstjänster. Balanstjänster är flexibel produktion eller förbrukning som transmissionsnätsföretagen köper av leverantörer. Handel med så kallade balanstjänster sker på balansmarknaden. Det anges också att enligt elmarknadsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el) ska en aggregator på ett icke-diskriminerande sätt ha tillträde till alla marknader, utan medgivande från kundens befintliga elleverantör eller annan marknadsaktör, och vara ekonomiskt ansvarig för de obalanser aggregeringen orsakar. Det ekonomiska ansvaret har nära samband med reglerna om balansansvar. Kunderna ska ha rätt att köpa och sälja aggregeringstjänster oberoende av sin elleverantör. I den remitterade promemorians andra kapitel behandlas mer i detalj hur direktivets villkor för oberoende aggregering förhåller sig till nuvarande svenska regelverk. De artiklar som analyseras närmare är 4, 13.1–2, 17.1, 3 a och d och 4 i elmarknadsdirektivet samt artikel 5.1 i elmarknadsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el). Som har refererats ovan väljs vissa alternativa lösningar bort för att de inte bedöms förenliga med bestämmelser i EU-regelverket.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår såväl av information i konsekvensutredning som på annan plats i remissen hur förslaget förhåller sig till EU-rätten. Det är tydligt att förslaget bland annat syftar till att genomföra EU-rätt.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges i konsekvensutredningen att de föreslagna författningsändringarna är nödvändiga för att Sverige ska kunna följa elmarknadsdirektivets bestämmelser om aggregatorer. Elmarknadsdirektivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 31 december 2020. De föreslagna ändringarna bör därför träda i kraft snarast. Med hänsyn till lagstiftningsprocessen bedömer förslagsställaren att ett lämpligt datum är den 1 januari 2022. Det anges att förslagsställaren har övervägt behovet av särskilda övergångsbestämmelser avseende förslagen om mätvärdesrapportering, balansansvar och aggregatorer men bedömt att det saknas behov av särskilda övergångsbestämmelser. Det finns också viss ytterligare specifik information om bedömningarna för var och en av de tre nyss nämnda aspekterna.

Vidare anges att om förslaget genomförs innebär det att nya aktörer kommer in på elmarknaden och att alla kunder, inklusive konsumenter, kan ingå avtal om aggregeringstjänster. En sådan förändring av elmarknaden som direkt påverkar även hushållskunder bör enligt förslagsställarens bedömning föregås av olika informationsinsatser. Vilka dessa informationsinsatser bör vara och vad budskapet ska vara anges emellertid bero på den slutliga utformningen av modellerna för aggregering (som inte fastställs i det remitterade förslaget). Förslagsställaren ser därför inget behov av informationsinsatser i närtid, utan i stället i samband med att de föreslagna regeringsuppdragen till Affärsverket svenska kraftnät och Swedac slutförs.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka överväganden som ligger till grund för val av tidpunkt för ikraftträdande. Det finns också en tydlig bedömning när det gäller behovet av informationsinsatser.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen finns viss beskrivning av elleverantörer, balansansvariga företag, aggregatorer, elnätsföretag, elanvändare och andra intressenter och aktörer som anges vara relevanta för det aktuella förslaget.

Det anges att Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ansvarar för att upprätthålla den momentana balansen mellan förbrukning och produktion på ett driftsäkert sätt i sin roll som systemansvarig myndighet. Svenska kraftnät förvaltar och utvecklar transmissionsnätet. Det anges vidare vara de nordiska transmissionsnätoperatörernas intressebolag eSett Oy (eSett) som har det operativa ansvaret för balansavräkningen.

Elleverantörer, även kallade elhandelsföretag, handlar och köper el och säljer el till kunder. En elleverantör får inte bedriva nätverksamhet. Elleverantörerna verkar under fri konkurrens och köper elen de levererar på grossistmarknaden eller bilateralt. I Sverige finns ca 130 elleverantörer som säljer el till hushållskunder. Storleken på företagen varierar kraftigt. De tre största företagen har omkring 700 000–900 000 kunder. Ytterligare tre företag har omkring 200000–300000 kunder. Det innebär att det finns sex elleverantörer med fler än 200000 kunder, vilket är gränsen för att vissa av de nya reglerna ska vara tillämpliga. Ett tiotal av elleverantörerna har 50000–200000 kunder. Resterande drygt 100 företag har färre än 50 000 kunder. Generellt sett erbjuder företagen sina avtal till kunder i hela landet, men några enstaka små företag erbjuder endast avtal till kunder i ett visst lokalnät. Det anges vidare att *balansansvariga företag* har avtal om balansansvar med Svenska kraftnät vilket innebär ett ekonomiskt ansvar för att tillförd mängd el och uttagen mängd el alltid är i balans i de inmatnings- och uttagspunkter som omfattas av balansansvaret. En elleverantör är skyldig att se till att någon åtar sig balansansvaret för leveranser i en uttagspunkt. En elleverantör kan antingen själv ta det ansvaret eller anlita en balansansvarig part som ansvarar i dess ställe. I Sverige anges det, som nämnts, finnas ungefär 130 elleverantörer och för närvarande 34 balansansvariga företag. Det anges vara vanligt att elleverantören anlitar ett balansansvarigt företag som ofta agerar ombud för en eller flera olika elleverantörer. *Aggregatorer*, i elmarknadsdirektivet beskrivet som marknadsaktörer som deltar i aggregering, är aktörer som köper in volymer av outnyttjad effekt från elkunder. Det vill säga att ett hushåll eller företag går med på att tillfälligt minska sin elanvändning genom att till exempel viss elektrisk utrustning slås av. Aggregatorn säljer möjligheten att använda effekten på elbörsen, balansmarknaden eller till nätägaren. På så vis behövs inte ytterligare el produceras för att täcka ett tillfälligt högt effektbehov och aggregatorn kan bidra till ökad flexibilitet i elsystemet. Det anges idag finnas ett fåtal

energitjänsteföretag som erbjuder tjänster för aggregering, förslagsställaren anges har träffat en handfull för diskussion under utredningen. Aggregatorer, som de föreslås bli definierade i ellagen, blir nya aktörer på elmarknaden.

Elanvändare anges kunna vara slutkunder, men också företag som erbjuder tjänster för efterfrågefleksibilitet. En elanvändare måste teckna avtal med nätföretag om rätten att ta ut el och ett avtal med en elleverantör för leverans av el. I Sverige anges det finnas ca 5,4 miljoner slutkunder, varav knappt 4,7 miljoner hushållskunder och ca 850000 företag. *Energitjänsteföretag* är enligt energieffektiviseringsdirektivet företag som levererar energitjänster eller andra tjänster för att förbättra energieffektiviteten i en slutanvändares anläggning. Det anges, som nyss nämnts, idag finnas ett fåtal energitjänsteföretag som erbjuder tjänster för aggregering. Det anges att förslagsställaren inte har någon sammanställning över dessa.

I ett räkneexempel anges det finnas mellan fem och tio aggregatorer idag.

Slutligen anges att *elnätsföretag* förvaltar och driver elnätet. Elnätet kan delas in i tre nivåer: transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Transmissionsnätet transporterar el långa sträckor med höga spänningsnivåer. Regionnäten transporterar el från transmissionsnätet till lokalnäten och i vissa fall direkt till större elanvändare. Lokalnäten ansluter till regionnäten och transporterar el till hushåll och andra slutkunder. Det svenska elsystemet är sammankopplat med angränsande länder. I Sverige anges det finnas ca 175 elnätsföretag. Av dessa anges ca 160 bedriva lokalnätsverksamhet, 20 regionnätsverksamhet och två transmissionsnätsverksamheter eller enbart utlandsförbindelse. Fem företag har både lokalnät och regionnät. Storleken på elnätsföretagen anges variera från små ekonomiska föreningar med ett tiotal kunder till stora företag med flera hundratusen kunder. De tre största företagen har ca 800000 uttagsabonnemang vardera och ytterligare sju företag mellan 100000 och 300000 abonnemang i uttagspunkt. Dessa tio företag anges sammanlagt ha över 3,3 miljoner uttagsabonnemang, medan de tio minsta företagen sammanlagt har färre än 7000 uttagsabonnemang. Medelvärdet är ca 36000 uttagsabonnemang per nätföretag, medan medianen är betydligt lägre, ca 11000. Elnätsföretagen har ansvar för mätning och rapportering av el. Det är nätföretaget som upphandlar och äger mätutrustningen och som har ansvaret för dess noggrannhet, drift och underhåll. Ett nätföretag är skyldigt att ansluta elektriska anläggningar till ledningen eller ledningsnätet och att överföra el för annans räkning. Ett nätföretag får inte bedriva handel med el och får endast bedriva produktion av el när det behövs för nätverksamheten.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår överlag av beskrivningen vilken branschtillhörighet som de närmast berörda företagen har. Det undantag som finns från detta är att det inte är uppenbart om det skulle kunna finnas företag bland elkunderna, som inte är energitjänsteföretag men som skulle kunna väntas bli aggregatorer och vilken bransch sådana företag i sådant fall skulle kunna tillhöra. Att detta inte framgår hindrar emellertid inte att beskrivningen av berörda företag utifrån bransch kan anses tillräckligt tydlig. Det finns också viss information om de berörda företagens antal och storlek. När det gäller företagens antal hade det visserligen varit en fördel om den bedömning som görs att det finns mellan fem och tio aggregatorer idag hade nämnts både i den allmänna beskrivning som förslagsställaren gör av berörda företag och i det räkneexempel som sedan finns i beskrivning av förslaget konsekvenser. Det skulle ha gjort informationen lättare att hitta. Det väsentliga är emellertid att uppgiften finns i underlaget. Regelrådet finner att företagens antal har beskrivits tillräckligt tydligt. Regelrådet kan emellertid inte finna att en storleksmässig beskrivning av aggregatorerna har gjorts, och eftersom aggregatorer får anses vara en nyckelgrupp bland de företag som berörs av förslaget är detta en väsentlig brist. Som helhet betraktad är därför inte den storleksmässiga beskrivningen tillräcklig även om det finns viss information om andra företags storlek.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal och bransch godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån storlek bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Det anges i konsekvensutredningen att konsekvenserna av förslaget beror på flera faktorer, såsom exempelvis hur Affärsverket svenska kraftnät kommer att utforma modellerna, i vilken utsträckning aggregatorer väljer att verka inom modellerna, kundernas intresse att teckna avtal om flexibla delar av sin last med dessa aggregatorer som verkar inom dessa nya modeller. Konsekvenserna anges också påverkas av annan utveckling av elmarknaden och elsystemet, såsom att marknadshinder succesivt tas bort och elnätet byggs ut. Energimarknadsinspektionens förslag anges kunna samexistera med varandra och med dagens avtalslösningar. Förslaget anges skapa ytterligare möjligheter att förverkliga att den här typen av resurser kommer in på elmarknaden, vilket innebär ett tillskott och bidrar positivt till marknaden som är underutvecklad.

Den faktiska utformningen av modeller för oberoende aggregering anges ha stor betydelse för hur konsekvenserna blir. Kostnader för att utveckla de två modellerna för aggregering, vilket är steget efter att nödvändiga regeländringar är på plats, anges framför allt uppstå hos myndigheterna som ska utveckla modellerna. Först i samband med utformandet av modellerna anges konsekvenserna för övriga aktörer kunna analyseras mer i detalj.

Aggregatorer som idag utför aggregering genom att aktivera en flexibel resurs utan att ta det ekonomiska ansvaret för de obalanser som kan uppstå vid aktiveringen, kommer inte att kunna fortsätta att göra detta. De behöver, om de orsakar obalanser som medför kostnader för en annan aktör, förändra sin verksamhet så att de tar ekonomiskt ansvar för de obalanser de orsakar. De kommer att behöva kompensera elleverantörerna/de balansansvariga i de punkter där de aktiverar flexibla resurser, om de orsakar en obalans som medför en ekonomisk konsekvens för den balansansvarige.

Det anges att en av de föreslagna modellerna för oberoende aggregering är möjligheten att ha flera balansansvariga bakom samma uttags-/inmatningspunkt. Detta anges innebära att mätning krävs i en aggregators balanspunkt. Hur stor kostnaden blir anges helt bero på utformningen av krav på mätdata, flödet av mätdata och involverade aktörer. Eftersom det är något som ska utformas i nästa steg anges det inte vara möjligt att avgöra vilka kostnader det medför nu. En observation i sammanhanget anges vara att med dagens krav på mätning, beräkning och rapportering ligger kostnaden för mätning för en mindre produktionsanläggning på mellan 3000 och 5000 kronor per år. Enligt förslagsställaren borde kostnaden för mätning av hushållskunder vara betydligt lägre. Det anges vara tänkbart att en elmarknadshubb kan underlätta att hantera mätvärdesflödena. Det har också betydelse för kostnaderna i vilken utsträckning som redan existerande, monterade, mätare kan användas. I de fall redan befintliga mätare kan användas, som ofta är integrerade i de flexibla resurser som aggregeras (exempelvis moderna värmepumpar och laddstolpar till elbil), undviks kostnaden för att köpa och installera separata undermätare helt. Kostnaden anges då reduceras med ett belopp om ca 1000 kronor, vilket anges vara vad en enklare mätare kostar.

I den föreslagna modellen med *en* balansansvarig och metod för ekonomisk kompensation mellan parter föreslår Energimarknadsinspektionen att s.k. referensprofiler används för att beräkna och fördela obalanserna. Det föreslås ett bemyndigande till Svenska kraftnät att sätta upp en metod för hur referensprofilen ska beräknas. Det anges vara viktigt att metoden för referensprofil sätts upp på ett sätt som inte missgynnar en viss typ av aktör. Det anges att en konsult som anlåtats av förslagsställaren i en rapport har visat att det kommer att vara en lägre andel fel från sällan aktiverade

produkter, och en högre andel från regelbundet aktiverade produkter med längre löptider, där det är mer utmanande att presentera en korrekt referensprofil.

Det är valfritt för en kund om den vill ingå ett avtal om aggregering. (Regelrådet tar upp det som har angetts om konsekvenser för kunder, eftersom kunder såvitt Regelrådet kan förstå även kan vara företag). De kunder som ingår sådana avtal behåller samma grundläggande rättigheter som de har som kund direkt till en elleverantör. Våra författningsförslag innebär att samma regler om kundrättigheter gäller för en kund till en aggregator som för en kund till en elleverantör, exempelvis gällande byte och uppsägning av avtal. Kunder som väljer att inte ingå avtal med en aggregator påverkas inte alls av författningsförslaget. Det anges att Energimarknadsinspektionens förslag innebär en möjlighet att ha flera balansansvariga bakom en uttags- /inmatningspunkt. Detta anges ge kunden större valmöjligheter, eftersom kunden då kan välja att ha flera olika elleverantörer och/eller aggregatorer samtidigt. Därmed anges kunden genom aktiva val i ökad utsträckning kunna påverka sin elkostnad. Kunden får göra ett informerat val om den vill ingå avtal om aggregering. Aggregeringstjänsten kan precis som idag innebära kostnader för att installera en separat mätare för aggregeringstjänsten. Den kostnaden beror på vilka krav som Swedac bedömer ska ställas på mätvärdeskvaliteten och i vilken utsträckning kundens anläggning redan har godkänd mätutrustning. Aggregeringstjänsten kan innebära sänkta kostnader för kunden eftersom den ersätts för sin flexibilitet. Ersättningsmodellen till kund kan se olika ut vilket anges innebära att det är svårt att kvantifiera. Rimligtvis väljer en kund att ingå ett avtal om aggregering om kundens förtjänst är större än kostnaderna. Det anges att aggregeringstjänster kan vara särskilt intressant för de hushållskunder som har exempelvis en elbil eller värmepanna.

En lagstiftning som möjliggör flera balansansvariga i samma uttags- /inmatningspunkt tillåter, i motsats till idag, aggregatorn att avtala med kunder utan samtycke från deras leverantörer eller befintliga balansansvariga. Det anges att detta bör leda till enklare affärsmodeller för aggregatorer eftersom de inte längre behöver ingå avtal med ett potentiellt mycket stort antal aktörer, som dessutom i många fall kommer vara deras direkta konkurrenter.

För att försöka illustrera förändringen jämfört med en modell med tvingande avtal med befintlig balansansvarig anger förslagsställaren följande exempel. (Förslagsställaren framhåller att det är svårt att ge exempel från dagens praktik eftersom det inte förekommer aggregering idag där ett ekonomiskt ansvar för annan aktörs obalanser tas). Antag att 1000 kunder har avtal med 100 av de 130-tal olika elleverantörer som finns att välja bland idag. Det innebär att en aggregator som vill skriva avtal med 1000 kunder behöver ta reda på vilken balansansvarig som tar balansansvaret för var och en av dessa 100 elleverantörer. Därefter behöver aggregatorn teckna avtal med, utöver var och en av de 1000 kunderna, även med de olika balansansvariga om och hur balansansvaret ska tas för var och en av de 100 olika elleverantörerna hos de 1000 olika kunderna. Eftersom det handlar om individuella avtalslösningar mellan aggregatorn och dessa aktörer kan respektive avtal ta flera veckor att förhandla och utforma. Hur lång tid det tar att komma överens om ett avtal kan bero på olika faktorer, exempelvis parternas intresse att ingå ett sådant. I exemplet antas att ett avtal i snitt tar 2 arbetsveckor om 40 timmar för två personer. Då motsvarar ett avtal 160 timmar (40 timmar x 2 veckor x 2 personer) för aggregatorn. Motsvarande resurser krävs även hos elleverantören och den balansansvarige eftersom alla tre parter behöver involveras. Det beror på att aggregatorn hör av sig till potentiella kunder, dessa har kännedom om sin elleverantör men inte om vilket företag som har balansansvaret. Det anges ge totalt 480 timmar per förhandling. Eftersom det i exemplet är 100 elleverantörer och alla dessa behöver involveras i förhandling på ett eller annat sätt blir det 100 förhandlingssituationer. Det motsvarar 48000 timmar. Med en timkostnad på 400 kronor anges Energimarknadsinspektionens förslag i detta exempel en besparing om 1,92 miljoner kr per aggregator. Förslagsställaren bedömer att det finns mellan 5 och 10 aggregatorer idag. Den totala besparingen uppgår därmed till mellan 9,6 miljoner kr och 19,2 miljoner kr. I och med att det är svårt att avgöra exakt tidsåtgång för förhandlingsförfarandet och

avtalsskrivandet, så kan en känslighetsanalys göras. Om det antas att förfarandet går smidigare, säg 30 procent snabbare, uppgår den totala besparingen till mellan 6,72 miljoner kr och 13,44 miljoner kr. Om förfarandet istället går långsammare, säg 30 procent, uppgår den totala besparingen till mellan 12,48 miljoner kr och 24,96 miljoner kr. Att ingå avtal med en enda balansansvarig för alla sina kunder anges vara betydligt enklare och billigare för aggregatorn. Den kostnaden kan beräknas till 160 timmar hos såväl aggregatorn som den balansansvarige (beroende på val av modell), dvs totalt 320 timmar. Med en timkostnad på 400 kronor uppgår då kostnaden till 128000 kronor per aggregator. Med mellan 5 och 10 aggregatorer blir den totala kostnaden med en sådan modell 640000–1280000 kronor.

En och samma modell för aggregering anges inte passa för alla typer av aggregatorer. Frågan om att ombesörja elleverans till kunden, vilket aggregatorn behöver i en modell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags-/inmatningspunkt, kan vara av olika betydelse för aggregatorer beroende på inom vilken affärsmodell de verkar. Det är tänkbart att elleveransen kan vara en del av affärsidén för en aggregator som riktar sig till kunder med flexibla resurser som aktiveras regelbundet, såsom exempelvis elbilar eller värmepumpar som kan aktiveras dagligen. Förslagsställarens samtal med aggregatorer anges ha indikerat att elleveransen kan vara mindre intressant (mer utmanande) för aggregatorer vars kärnverksamhet innefattar att aggregera flexibilitet och paketera som bud på marknaden som spets, snarare än inköp och optimering av el. I en modell med en balansansvarig, med modell för ekonomisk kompensation mellan parter, behöver aggregatorn inte avtala med någon elleverantör eller ordna med elleverans själv, vilket minskar kostnaderna för såväl avtal som administration.

Det anges vara svårt att särskilja elleverantörerna och de balansansvariga företagen. Fördelningen av konsekvenser dem emellan kommer att bero av hur det civilrättsliga avtalet mellan dem ser ut, och detta har förslagsställaren inte inblick i. I en modell med flera balansansvariga bakom samma inmatnings-/uttagspunkt påverkas inte elleverantörerna eller de balansansvariga företagen av aggregatorns aktivering. Balansansvaret är tydligt fördelat i respektive balanspunkt. Däremot blir det mindre el att leverera till kunden om kunden väljer en annan elleverantör för delar av sin förbrukning. Ett exempel: en hushållskund som har en värmepump med en årsförbrukning om 5000 kWh väljer att ingå avtal med en aggregator som samtidigt levererar el till värmepumpen. Kundens ursprungliga elleverantör får då leverera 5000 kWh mindre per år till kunden. Om det antas att elleverantören använder ett påslag om 581 öre/kWh så anges det innebära minskade intäkter om 250 kr per år för elleverantören. Om 100 av elleverantörens kunder ingår sådana avtal om aggregering så minskar elleverantörens intäkter med 25000 kr. Samtidigt har kunden redan idag rätt att byta elleverantör när den vill. Det anges att modellen kan innebära möjligheter för innovativa elleverantörer att erbjuda kunderna specialiserade tjänster, vilket kan öppna för nya typer av specialiserade elleverantörer på marknaden. Den ökade konkurrensen kan slå ut elleverantörer som inte klarar att konkurrera om kunderna.

I en modell där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar genom en kompensationsmekanism så påverkar priset till vilket obalanserna kompenseras den ersättning som elleverantören/den balansansvarige får för de obalanser den drabbas av till följd av aggregatorns agerande. Obalanskostnaderna anges sannolikt inte vara identiska med elleverantörens faktiska anskaffningskostnader, även om priset fastställs baserat på ett marknadspris. Denna effekt kan verka antingen positivt eller negativt för elleverantören/den balansansvarige. Elleverantören och dess balansansvarige kan påverkas av att den flexibla resursen aktiveras av aggregatorn, eftersom aggregatorns beslut att aktivera hela eller delar av kundens förbrukning ger en förbrukningskurva för den kunden som avviker från den förväntade. Elleverantören köper in el till sina kunder baserat på prognoser. Beroende på i vilken grad elleverantören och dess balansansvarige gör prognoser på kundnivå kan prognosens kvalitet påverkas av aggregatorns aktivering av flexibla resurser. I vissa fall anges det kunna leda till relativt stora obalanser på grund av missvisande prognos. I andra fall har en enskild kunds förändrade förbrukningskurva inte särskilt stor påverkan och kan jämföras med de

slumpvisa förändringar som beror på att kunder förbrukar lite olika från dag till dag, särskilt med tanke på sammanlagringseffekter. Stora obalanser anges uppstå framför allt när den aktiverade volymen är stor och aktiveringen sker sällan eller på ett sätt som är svårare att förutse. Den aktiverade volymen blir därmed svårare att lägga in i prognosverktygen eller metoderna för att ta fram planer. Beroende av utformningen av metod för referensprofil kan elleverantören/den balansansvarige påverkas på olika sätt, när de behöver hantera avvikelserna mellan det faktiska utfallet och referensprofilen i sina respektive uttags-/inmatningspunkter. Ur ett systemperspektiv, och ur aggregatorns perspektiv, kan dessa avvikelser vara mindre, medan avvikelserna i en enskild uttags-/inmatningspunkt kan vara såväl större som mindre.

När det gäller elnätsföretag anges följande. Förslaget om att tillåta flera balansansvariga i samma uttags-/inmatningspunkt innebär för de elnätsföretag vars kunder har avtal med en sådan aggregator, att de behöver samla in och hantera mätvärden i de nya balanspunkterna.

Energimarknadsinspektionens förslag innebär att elnätsföretagen inte ska få ta ut någon avgift av aggregatorn för hanteringen av dessa mätvärden. Syftet med detta avsteg från principen att var och en ska bära sina egna kostnader anges vara att undvika att nya hinder sätts upp för aggregatorer att etablera sig genom tvister om skäliga kostnader för mätvärdeshanteringen. Det anges innebära en kostnad för de elnätsföretag som har kunder som tecknar avtal med aggregatorer. Det är först när Svenska kraftnät har tagit fram den färdiga aggregatormodellen som det mer exakt går att räkna fram vilka kostnader det innebär. Principiellt anges det innebära att elnätsföretagen behöva se över IT-system så att dessa klarar att hantera de nya mätvärdesflödena. Kostnaderna bör enligt förslagsställaren, när systemuppbyggnaden är klar, vara relativt låga. På lite längre sikt bör det dessutom vara möjligt för den balansansvarige att sända mätvärdena från balanspunkten direkt till en central aktör. I sådant fall anges kostnaderna för nätföretaget för denna hantering upphöra. Inledningsvis innebär emellertid förslaget att nätföretaget bär en del av denna kostnad för mätvärdeshantering. I det fall aggregatorn väljer att ta ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar genom en kompensationsmekanism ser förslagsställaren inga direkta konsekvenser för elnätsföretagen, men det kan bero på hur en sådan modell sätts upp i praktiken.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av redovisningen att en mer detaljerad bedömning av förslagets konsekvenser är svår att göra eftersom den beror på hur de två modellerna för aggregering mer specifikt kommer att utformas. Samtidigt så finns det exempelberäkningar som visar vilka kostnadsbesparingar som skulle kunna göras under vissa förutsättningar. Förutsättningarna för dessa beräkningar redovisas tydligt, vilket är värdefullt. Det är också positivt att det finns vissa känslighetsanalyser gjorda, som ytterligare förtydligar hur konsekvenserna skulle kunna variera. Utöver dessa kvantifieringar finns också en beskrivning i kvalitativa termer av möjliga konsekvenser som kan anses vara tydlig och utförlig. Regelrådet finner att beskrivningen av hur företagens kostnader och verksamhet påverkas har beskrivits så tydligt som det, i alla fall såvitt Regelrådet kan förstå, är möjligt att göra i dagsläget.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på företagens tidsåtgång, kostnader och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Som har refererats ovan anges det i konsekvensutredningen att det betyder en utveckling av marknaden när nya aggregatorer kan tillkomma. Som också har nämnts anges det uppstå möjligheter för innovativa elleverantörer att erbjuda kunderna specialiserade tjänster, vilket kan öppna för nya typer

av specialiserade elleverantörer på marknaden. Den ökade konkurrensen anges kunna slå ut elleverantörer som inte klarar att konkurrera om kunderna.

Regelrådet gör följande bedömning. Om en något mer utvecklad beskrivning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för företag hade gjorts, hade detta kunnat förbättra konsekvensutredningens kvalitet. Det finns emellertid viss information om hur denna påverkan kan bli och utifrån den förutsättning som gäller generellt, att specifika konsekvenser kommer att bero på modellernas specifika utformning, kan beskrivningen anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det anges att förslagsställarens analys inte visar på annan påverkan på berörda företag än som beskrivits ovan.

Regelrådet finner inget i underlaget som uppenbart talar emot förslagsställarens bedömning och beskrivningen kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen anges att förslagsställarens analys inte visar på att särskild hänsyn behöver tas till små företag. Förslaget anges innebära samma förutsättningar för alla aggregatorer. Förslaget öppnar upp för fler sätt att genomföra aggregering än vad som finns idag. Nya, eller små, företag har möjlighet att välja den modell som passar dess verksamhet bäst.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilken bedömning som förslagsställaren gör. Det är emellertid inte helt tydligt på vilken grund den görs. Typiskt sett så är det inte givet att det faktum att samma regler kommer att tillämpas för alla företag kommer att innebära att det blir samma förutsättningar för alla företag som berörs av förslaget. Det är inte tydligt varför detta skulle vara fallet för aggregatorerna, vars storlek dessutom inte har beskrivits. Beskrivningen är, sammantaget, inte tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i flertalet avseenden håller tillräcklig kvalitet. De brister som finns när det gäller beskrivning av företagens storlek och särskild hänsyn till små företag är inte av sådan betydelse att de blir avgörande för helhetsbedömningen av konsekvensutredningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 30 juni 2021.

I beslutet deltog Elisabeth Thand Ringqvist, ordförande, Cecilia Gunne, Hans Peter Larsson, Claes Norberg och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Per Högström.

Elisabeth Thand Ringqvist
Ordförande

Per Högström
Föredragande